

HÜKÜMET SİSTEMLERİ BAĞLAMINDA SEÇMEN DAVRANIŞLARI: CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİ ÖRNEĞİ*

The Voter Behaviors in Context of Government Systems: The Case of Presidential Government System

Furkan KILINÇ** & Turan ŞENER***

Öz

Türkiye’de 16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilen Anayasa değişikliği ve ardından 24 Haziran 2018’de yapılan seçimlerle birlikte 1961 Anayasası ile benimsenen parlamenter hükümet sistemi terk edilmiş, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak isimlendirilen ve kuvvetler arasında yürütmeyi önceleyen yeni hükümet modeline geçilmiştir. Hükümet sisteminin niteliğine uygun olarak 13 Mart 2018 tarih ve 7102 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’da değişiklik yapılmış ve siyasi partilerin seçimlere ittifaklar kurarak katılabilmelerine imkân sağlanmıştır. Bu araştırmanın amacı Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine yönelik seçmen algısını ortaya koymak ve siyasi partilerin seçimlere ittifaklar kurarak katılmalarının, seçmenlerin oy verme davranışına olan etkisini belirlemektir. Bu amaçla Kütahya il merkezinde saha araştırması gerçekleştirilmiş, araştırma da betimsel araştırma ve nicel araştırma yöntemlerinden biri olan anket yöntemi uygulanmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara bakıldığında, katılımcıların %44,4’ü Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini Türkiye için en uygun yönetim sistemi olarak değerlendirmekteyken, %84,4’ü cumhurbaşkanının halk tarafından seçimini desteklemektedir. Ayrıca katılımcıların %39,4’ü siyasi partiler arası ittifaklar nedeni ile kendi partisinin adayını ve ittifak adayını desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler:
Seçmen Davranışları,
Hükümet Sistemleri,
Cumhurbaşkanlığı
Hükümet Sistemi

JEL Kodları:
D72, D73, H10

Keywords:
Voter Behaviors,
Government
Systems,
Presidential
Government System

JEL Codes:
D72, D73, H10

Abstract

The parliamentary government system adopted by the 1961 Constitution was abandoned with the constitutional amendment made in Turkey on April 16, 2017 and the elections held on June 24, 2018, and a new government model called the Presidential government system, which prioritizes the executive among the forces, was adopted. In accordance with the nature of the government system, the Law on Basic Provisions of Elections and Electoral Registers and Law No. 7102 of 13 March 2018 and the Law on Amending Certain Laws have been amended, allowing political parties to participate in the elections by forming alliances. The aim of this research is to reveal the voter perception towards the Presidential government system and to determine the effect of political parties' participation in the elections by forming alliances on the voting behavior of the voters. For this purpose, field research was carried out in the city center of Kütahya, and the survey method, which is one of the descriptive and quantitative research methods, was applied in the research. Considering the findings obtained within the scope of the research, 44.4% of the participants evaluate the Presidential government system as the most appropriate management system for Turkey, while 84.4% support the election of the president by the people. In addition, 39.4% of the participants support their own party's candidate and alliance candidate due to alliances between political parties.

*Bu makale, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Ana Bilim Dalı bünyesinde, 26.07.2020 tarihinde kabul edilen “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ve Seçmen Davranışlarına Etkisi” başlıklı yüksek lisans tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

** İl Göç Uzman Yrd., Göç İdaresi Başkanlığı, furkan.kilinc@goc.gov.tr, ORCID: 0000-0001-8708-6078

*** Dr. Öğretim Üyesi, Akdeniz Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, turansener@akdeniz.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2354-015X

1. Giriş

Seçmenlerin sahip oldukları değer, inanç ve tutumlarını siyasal olgu ve olaylar karşısında eyleme dökmeleri siyasal davranış olarak isimlendirilmektedir. Bir başka ifadeyle siyasal davranış, siyasal olaylar ve eylemler karşısında seçmenlerin gösterdiği tepkiler bütünüdür. Bu bağlamda seçmen davranışları, seçmenlerin merkezi ve yerel düzeyde ki iktidar mekanizmalarını belirlemek amacıyla yapmış olduğu eylemler olarak tanımlanabilir. Seçmen davranışlarının şekillenmesinde yaş, cinsiyet, gelir düzeyi gibi demografik unsurların yanı sıra, kişisel özellikler, aile, din gibi sosyal, kültürel ve psikolojik faktörler ayrıca siyasal memnuniyet ve siyasal katılım gibi durumsal faktörler etkili olmaktadır.

Hükümet sistemleri ise bir ülkedeki yasama, yürütme ve yargı organların görev ve yetki dağılımını, bu organlar arasındaki ilişkileri ve karşılıklı etkili araçlarını düzenleyen sistemlerdir. Kendi içerisinde kuvvetler ayrılığı ve kuvvetler birliği sistemleri olarak ikiye ayrılmaktadır. Kuvvetler birliği sistemleri devletin üç temel organı olan yasama, yürütme ve yargı organlarının birleştiği kuvvete göre sınıflandırılmaktadır. Yasama ve yürütme organının, yasama kuvvetinde birleştiği sistemlere meclis hükümet sistemi, yürütme organında birleştiği sistemlere ise mutlak monarşi ve diktatörlük adı verilmektedir. Kuvvetler ayrılığı sistemleri ise yasama ve yürütme organının görece daha iç içe geçtiği ve karşılıklı olarak daha yüksek düzeyde etkileşimde olduğu parlamenter sistem, bu organların sert ayrımına dayanan başkanlık sistemi ve bu iki sistem arasında yer alan yarı başkanlık sistemi olarak sınıflandırılmaktadır.

Bu araştırmada öncelikle seçmen davranışları ve hükümet sistemleri teorik olarak ortaya konulacak, daha sonra 2017 referandumuyla Türkiye’de kabul edilen Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminden sonra seçmenlerin sisteme bakışları, sistemin siyasi tercihlerine etkisi ve demografik özelliklerine göre bir farklılığın olup olmadığı son bölümde incelenmeye çalışılacaktır.

2. Seçmen Davranışları

Seçmen davranışlarının pek çok açıdan değerlendirildiği farklı tanımları mevcuttur. Ancak temelde seçmen davranışları, bireylerin merkezi ve yerel düzeyde ki iktidar mekanizmalarını belirlemek amacıyla yapmış olduğu eylemler bütünü olarak tanımlanabilir (Kapani, 2000: 130). Bireyler bu davranışlar vasıtasıyla yalnızca iktidar mekanizmalarını belirlemekle kalmayıp, siyasal sisteme yönelik durumlarını, davranış ve tutumlarını da yansıtmaktadırlar. Aynı zamanda bu davranışları aracılığıyla bireyler belirlemiş oldukları iktidar mekanizmalarının politika ve kararlarına, doğrudan veya dolaylı olarak etki etmektedirler (Özhan, 2018: 8). Bu noktada özellikle bütün bir toplumun yönetiminde etkili olan seçmen tercihleri ve seçmenin tutum ve davranışları incelenmesi gereken önemli bir konu olarak görülmektedir.

Seçmen davranışları ve bu davranışlara etki eden faktörler bireyler açısından olduğu kadar, adaylar ve siyasal partiler açısından da önemli bir konudur. Seçimleri kazanmak isteyen siyasi partiler ve adaylar, seçim stratejilerini belirlerken seçmen davranışlarını göz önünde bulundurmak zorundadır. Bu bağlamda siyasi partiler ve adayların seçmen davranışlarını gözeterek geliştirdiği stratejiler, bunu göz önünde bulundurmeyen siyasi parti ve adaylara kıyasla daha başarılı sonuçlar vermektedir. Seçmen özellikleri kişilerden, gruplara ve diğer sosyal, kültürel, ekonomik ve psikolojik faktörler etkilenmektedir. Bu faktörlerin bilinmesi ve stratejinin bu doğrultu da planlanması siyasi pazarlama faaliyetinin yürütülmesini kolaylaştırmaktadır (Şener, 2018: 91-94). Öyle ise seçmenin incelendiği temel çalışmaların göz ardı edilmeden seçmeni etkilemeye

yönelik yürütülecek çalışmalar gerçekleştirilmelidir. Bu da öncelikle seçmen davranışları konusundaki yapılan teorik çalışmaları ön plana çıkarmaktadır.

2.1. Seçmen Davranışlarına Teorik Yaklaşımlar

Seçmen davranışları ve bu davranışları yönlendiren ve etkileyen faktörlere yönelik çalışmalar esas itibarıyla ilk olarak seçmenlerin hangi unsurları gözeterек tercihlerini şekillendirdiğine yönelik teorik yaklaşımlara odaklanmaktadır (Kalender, 2014: 36). Seçmen davranışlarına yönelik teorik yaklaşımlar incelendiğinde ilk araştırmaların 1940'lı yılların başında ABD'de yoğunlaştığı görölmektedir. Bu araştırmalardan günümüze gelen üç temel yaklaşım bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla sosyolojik yaklaşım, sosyo-psikolojik yaklaşım ve ekonomik diğer adıyla rasyonel tercih yaklaşımıdır. Bu araştırmaların ortak özelliği araştırmacıların içinde yaşamış oldukları dönemin seçmen davranışlarını ele almaları ve geliştirmiş oldukları teorilerin seçmen davranışlarına yönelik araştırmalara kaynaklık etmesidir (Kalender, 1998: 41-42). Araştırmanın bu kısmında seçmen davranışlarının temel teorik yaklaşımları olan sosyolojik yaklaşım, sosyo-psikolojik yaklaşım ve ekonomik yaklaşım kısaca incelenecektir.

2.1.1. Sosyolojik Yaklaşım (Columbia Ekölü)

Sosyolojik yaklaşım diğer adıyla Columbia Ekölü, 1940'lı yıllarda ABD'de yapılan seçmen davranışı araştırmalarının seçmenler ile siyasi partiler arasındaki bağları tam olarak açıklayamaması nedeni ile kullanılmaya başlanmakta ve bireylerin seçmen davranışlarının temel belirleyicisinin sosyal kimlikleri olduğunu ifade etmektedir (Beren, 2013: 195).

Yaklaşımın teorisyenleri Lazarsfeld, Berelson ve Gaudet, seçmen davranışlarının ilk etapta kişisel tercih ve beklentilerden etkilendiği ve medyanın bu süreçte önemli bir etkiye sahip olduğu varsayımı ile hareket etmişlerdir. Fakat araştırma sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde seçmen davranışlarının bireysel faktörlerden ziyade sosyolojik unsurlar tarafından belirlendiğini ve medya faktörünün seçmen davranışlarının şekillenmesine olan etkisinin oldukça düşük olduğu belirlenmiştir (Kalender, 1998:43-44).

Sosyolojik yaklaşıma göre seçmen davranışlarının oluşmasında grup temelli bir yaklaşım hakimdir ve seçmen davranışları bireysel eylem, tutum ve davranışlara göre değil aidiyet hissedilen sosyal grupların tutum, eylem ve davranışları doğrultusunda şekillenmektedir. Seçmenler sosyal çevrelerinden ve aidiyet hissettikleri sosyal gruplardan etkilenmektedir. Grup temelli siyasal tercihlerde bulunmalarının temel nedeni ise aidiyet hissedilen sosyal grubun tercihlerine uygun davranışta bulunmalarının ödöl ile, farklı yönde bir tercihte bulunmalarının ise cezalandırmayla karşılıklı bulacağına yönelik inançlarıdır. Bu nedenle bu yaklaşıma göre siyasal tercihlerin kolektif bir görünüşe sahip olması ve bireylerin tercihlerde aidiyet hissettikleri grubun davranışlarını esas alması rasyonel tercihlerde bulunmasını zorlaştırmaktadır (Boyras ve Erdem, 2015: 72). Sosyolojik yaklaşım günümüzde yaygın bir kullanım alanı bulamamış olması ve parti sistemlerinin her ülkede farklılık göstermesi nedeniyle seçmen davranışlarını açıklama da yetersiz olduğu düşünölerek eleştirilmektedir (Akgün, 2007: 28).

2.1.2. Sosyo-Psikolojik Yaklaşım (Michigan Ekolü)

Sosyo-psikolojik yaklaşım 1950'li yıllarda Michigan Üniversitesinde bir grup araştırmacı tarafından temelleri atılan, seçmenlerin siyasal tercihlerinin erken yaşlardan itibaren çevrelerinin ve ailelerinin etkisinde kaldığını ve siyasal sosyalleşme süreçlerinin bu faktörler doğrultusunda şekillendiğini ifade etmektedir (Akgün, 2007: 28). Seçmen davranışlarını sosyal gruplardan ziyade bireysel faktörlerle açıklamaya çalışan sosyo-psikolojik yaklaşıma göre seçmenler, çevrelerinin ve ailelerinin siyasal olaylar karşısındaki tutum, davranış ve eğilimlerini ilerleyen yıllarda devam ettirme eğilimindedirler. Bunun nedeni bireylerin erken yaşlarda dahil oldukları siyasal yapıların tutum ve eğilimlerinin siyasal sosyalleşme süreçlerini etkilemesidir (Beren, 2013: 195).

Bu yaklaşıma göre bireyler siyasal sosyalleşme sürecinde çevrelerinden ve ailelerinden etkilenerek erken yaşlardan itibaren bir siyasi partiye aidiyet hissetmekte ve ekonomik bunalım, siyasi kriz gibi nedenlerle farklı partilere oy verse dahi bir sonraki seçimlerde tekrar eski partisine oy vermektedir (Akgün, 2007: 28). Bu nedenle bireyler farkında olarak veya olmayarak çevresi ve ailesinin etkisinde siyasal davranışta bulunması nedeni ile rasyonel karar almaktan uzaktır (Boyras ve Erdem, 2015: 72).

1970'li yıllardan itibaren seçmen davranışlarına yönelik araştırmalarının sayısının artmasıyla bu yaklaşımlara yönelik eleştiriler artış göstermiş, ABD ve Avrupa'da gerçekleştirilen araştırmalarda bireylerin herhangi bir siyasi partiye yakınlık duymayabileceği de görülmüştür. Bununla birlikte geçmişte benzerliği bulunmayan siyasi partilerin seçimlerde başarı göstermesi sosyo-psikolojik yaklaşımın temel varsayımlarına aykırıydı. Bu sebeple sosyal bilim araştırmalarında seçmen davranışlarını açıklamaya yönelik yeni yaklaşımlara ihtiyaç duyulmuştur (Akgün, 2007: 29).

2.1.3. Ekonomik (Rasyonel Tercih) Yaklaşımı

Seçmen davranışlarına yönelik teorik yaklaşımlardan biri de ekonomik yaklaşım diğer adıyla rasyonel tercih yaklaşımıdır. Bu yaklaşım da seçmenler kendilerini en yüksek fayda düzeyine getirecek siyasi partilere oy vermektedirler. Ekonomik yaklaşıma göre seçmen davranışlarının temel belirleyicisi maddi çikardır. Bu yaklaşımda parti aidiyetinden ziyade kişisel beklentiler tercihlere yön vermekte, beklentinin değişmesi siyasi parti tercihlerini de değiştirmektedir (Akgün, 2000: 78-79).

Ekonomik yaklaşımda seçmen davranışları diğer yaklaşımlardan farklı olarak aile, çevre ve sosyal gruplardan fazlaca etkilenmemektedir. Bireysel tercihler rasyonel ve tam bilgiye dayalı olarak şekillenmektedir. Seçmenler siyasal tercihler de bulunurken, iktidardaki partinin yönetimde kalması ile muhalefetteki partinin iktidara gelmesi ile sağlayabileceği faydayı karşılaştırarak karar verir. Burada parti sistemleri önem arz etmektedir. İki partili bir sistemde seçmen en yüksek faydayı sağlayacağı partiye oy verir. Çok partili sistemlerde ise diğer seçmenlerin tercihlerini de göz önünde bulundurarak, desteklediği partinin kazanma ihtimali varsa ona yoksa en azından faydasını azaltacak partinin iktidara gelmemesi için başka bir siyasi partiye oy verecektir. Bütün bu süreçlerde seçmen tam bilgiye sahip olacak, rasyonel tercihler de bulunacak ve çıkar odaklı hareket edecektir (Kalender, 2014: 49-50).

Ekonomik yaklaşımın bir diğer varsayımı ise propaganda faaliyetlerine yöneliktir. Buna göre seçmenler tercihte bulunurken partilerin geçmişte yapmış oldukları faaliyetler ile bireysel

ıkarlarının uyuşup uyuşmadığına bakmaktadır. Bu durumda siyasi partilerin propaganda yaparak seçmenleri etkileyebileceği yönündeki düşünceye karşı çıkmaktadır. Seçmenler geçmişte çıkarların uygun olmayan faaliyetlerde bulunan siyasi partilere oy vermeyecektir (Özkan, 2007: 91).

3. Hükümet Sistemleri

Hükümet sistemleri kendi içerisinde kuvvetler ayrılığı ve kuvvetler birliği sistemleri olarak ikiye ayrılmaktadır. Kuvvetler birliği sistemleri meclis hükümeti sistemi, mutlak monarşi ve diktatörlüktür. Kuvvetler ayrılığı sistemleri ise kuvvetlerin yumuşak ayrımına dayanan parlamenter sistem, kuvvetlerin sert ayrımına dayanan başkanlık sistemi ve bu iki sistem arasında yarı başkanlık sistemi olarak sınıflandırılmaktadır.

Devlet başkanının seçimle değil irsi yollarla göreve geldiği devlet şekli olan monarşi kendi içerisinde mutlak monarşi ve meşruti monarşi olmak üzere ayrılmaktadır. Mutlak monarşi anlayışında iktidarı elinde bulunduran monark yasama, yürütme ve yargı güçlerini temsil etmekte ve hiçbir organ veya kurum tarafından sınırlandırılmamaktadır. Meşruti monarşi de ise iktidar sahibi monarkın yetkileri kanunlarla sınırlandırılmaktadır. Bu devlet şeklinde monarkın yanı sıra onunla yetkilerini paylaşan ve halk tarafından seçilmiş bir parlamento bulunmaktadır. Diktatörlük ise yasama, yürütme ve yargı güçlerinin tek bir kişinin elinde bulunduğu otoriter veya totaliter yönetimlerdir. Bu yönetim şeklinde güç iktidarı elinde tutan kişi veya gruba aittir (Gözler, 2010: 456).

Kuvvetler birliği sistemlerinden bir diğeri meclis hükümeti sistemidir. Bu sistemde yasama ve yürütme yetkileri mecliste toplanmaktadır. Yürütme kendi başına bir kuvvet olmayıp meclisin kararlarını uygulayan, onun politika ve talimatları doğrultusunda hareket eden tali bir görev üstlenmektedir (Demir, 1998: 69-70). Bununla birlikte meclis hükümeti sistemi Türkiye’de 1921 Anayasası ile benimsenen ilk hükümet sistemidir. Yasama ve yürütme güçlerinin yasama organın da birleştiği bu hükümet sisteminde İcra Vekilleri Heyeti (Hükümet) üyeleri meclis tarafından seçilmekte ve görev alınmaktadır (Kaynar, 2014: 322-323).

Başkanlık sistemi ise yasama, yürütme ve yargı organlarının sert ayrılığına dayanmaktadır. Bu sistemde yasama ve yürütme organları karşılıklı etkileşim içerisinde fakat bağımsız olarak görevlerini sürdürmektedir. Yürütme tek başlı olmakla birlikte yürütmede bulunan kişi devletin de başıdır (Demir, 1998: 95). Parlamenter sistem ile Başkanlık sistemi arasında her iki sisteminde özelliklerini taşıyan yarı başkanlık sistemini ise Gözler (2010: 585- 586) “cumhurbaşkanının halk tarafından seçildiği parlamenter sistem” olarak tanımlamaktadır. Bu sistemde yürütmenin bir tarafında cumhurbaşkanı diğerk tarafında bakanlar kurulu bulunmaktadır. Bakanlar kurulu yasama organına dayanmakla birlikte ona karşı sorumludur.

Kuvvetler ayrılığı sistemlerinden biri de kuvvetlerin yumuşak ayrımına dayanan parlamenter sistemdir. Başkanlık sistemine kıyasla bu sistemde kuvvetler arası ilişkiler daha bağımlı ve yoğun niteliktedir. Bu sistem içerisinde kuvvetler arası iş birliği iki açıdan değerlendirilmektedir. Organik açıdan iş birliği, yürütme organının yasama içerisinde çıkmasıyla kuvvetler arası etkileşimin daha kolay sağlanmasını ifade eder. İşlevsel açıdan iş birliği ise yürütmenin çoğunlukla yasamada en çok üyeye sahip siyasi parti tarafından şekillenmesi nedeni ile kanunlarına hazırlanmasında ve kabulünde yasama ve yürütmenin karşılıklı iş birliği içerisinde olmasıdır (Teziç, 2003: 405-406). Parlamenter sistemde yürütme,

yürütmenin sorumsuz kanadı devlet başkanı ve sorumlu kanadı olan bakanlar kurulundan oluşur. Hükümetin göreve başlaması yasama organının güvenine dayanmakla birlikte bakanlar kurulu meclise karşı sorumludur (Musil, 2018:190).

Türkiye’de 1961 Anayasası ile 1924 Anayasasıyla uygulamaya başlanan karma hükümet modelinden, parlamenter hükümet sistemine geçmiştir. Anayasada yürütme yetkisi Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu arasında taksim edilmiş, Cumhurbaşkanı’nın yetkileri sınırlandırılmıştır (Demir, 1998: 235). Bu değişiklikle kuvvetler birliği ilkesinden tamamen vazgeçilmiş, Yüksek Seçim Kurulu, Anayasa Mahkemesi gibi kurumlar Anayasada yer almıştır. Ayrıca yasama organı çift meclisli hale getirilmiştir (Gözübüyük, 2000: 138-139). 1982 Anayasası ile birlikte rasyonelleştirilmiş parlamentarizm ilkeleri doğrultusunda zayıf hükümetlere istikrar kazandırmak amacıyla yasal düzenlemeler yapılmıştır (Gözler, 2010: 626).

1982 Anayasasının 102. Maddesinde 31 Mayıs 2007 tarih ve 5678 sayılı kanunla değişikliğe gidilmiş ve Cumhurbaşkanı’nın halk tarafından seçilmesi kararlaştırılmıştır (Özbudun, 2010: 65-66). Ardından 16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilen referandum ve daha sonra 24 Haziran 2018 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekilliği Genel Seçimleri ile birlikte 1961 Anayasasıyla uygulanmaya başlanan Parlamenter sistem terk edilerek, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmiştir (Turan, 2018: 43-44).

Sistem değişikliği ile birlikte TBMM üye sayısı 550’den 600’e çıkarılmış, üye seçilme yaşı 25’den 18’e indirilmiştir. Bununla birlikte milletvekili seçilme yeterliliğinde de değişikliğe gidilmiş, “askerlik hizmetini yapmış olma” koşulu yerine “askerlik ile ilişkisi olmamak” hükmü getirilmiştir. Sistem değişikliğinin yasama organı ile ilgili en önemli yeniliği ise Milletvekili Genel Seçimlerinin ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin beş yılda bir aynı gün yapılmasıdır (Korkmaz, 2020: 89). Ayrıca sistem değişikliği ile birlikte güvenoyu kaldırılmış, TBMM’nin bakanlar üzerindeki denetim yetkisi kaldırılmıştır (Coşkun, 2017: 13). Cumhurbaşkanına yürütme yetkisi ile ilgili konularda TBMM adına “Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” çıkarma yetkisi tanınmıştır (Ataay, 2017: 80).

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile birlikte yürütme organ tek kişiden oluşmaktadır. Cumhurbaşkanı hem yürütmenin hem de devletin başıdır (Turan, 2018: 53). Cumhurbaşkanı’nın partisi ile ilişkisinin kesilmesi zorunluluğu kaldırılmıştır (Korkmaz, 2016: 55). Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanları atamak ve görevlerine son vermek, üst düzey kamu yöneticilerini atamak, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve yönetmelik çıkarmak gibi yetkilere sahiptir (Akçakaya ve Özdemir, 2018: 930).

Sistem değişikliği ile birlikte yargı alanında da değişikliğe gidilmiştir. Anayasa Mahkemesi’nin üye sayısı 17’den 15’e düşürülmüş, Askeri Yargıtay ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesi kaldırılmıştır. Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu’nun adından “yüksek” ifadesi kaldırılmış, üye sayısı 22’den 13’e daire sayısı 3’den 2’ye düşürülmüştür (Turan, 2019: 51-52). Ayrıca Anayasa’nın 9. Maddesinde değişikliğe gidilerek “yargının bağımsızlığı” ilkesine “tarafsızlık” ilkesi de eklenmiştir (Coşkun, 2017: 7).

Türkiye’de hükümet sistemlerinin tarihsel gelişimine bakıldığında, 1921 Anayasası ile meclis hükümeti sistemi, 1924 Anayasası ile meclis hükümeti sistemi ile parlamenter sistemin özelliklerini barındıran karma hükümet sistemi, 1960 Anayasası ile parlamenter sistem ve son olarak 16 Nisan 2017 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile birlikte cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçildiği görülmektedir. Bu araştırmanın amacı hükümet sistemleri bağlamında,

cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine yönelik seçmen algısını ortaya koymak ve bu değişikliğe paralel olarak 7102 sayılı seçim kanununda değişikliğe gidilerek partilerin mahalli idareler ve milletvekili genel seçimlerine ittifaklar kurarak katılabilmelerinin seçmen davranışına olan etkisi belirlemektedir. Literatürde hükümet sistemlerine yönelik araştırmaların sıklıkla parlamenter sistem ve başkanlık sisteminin karşılaştırılmasına dayanması ve hükümet sistemlerinin seçmen davranışlarına olan etkisini ortaya koyan çalışmaların azlığı, bu araştırmanın literatüre katkısı bakımından önem taşımaktadır.

4. Araştırmanın Metodolojisi

Araştırmanın metodolojisi başlığı altında araştırmanın amacı, önemi, kapsamı ve kısıtları, araştırmanın örneklem süreci ve veri toplama yöntemi, araştırmanın geçerliliği, güvenilirliği ve hipotezleri ile araştırmanın bulguları ortaya koyulacaktır.

4.1. Araştırmanın Amacı Önemi Kapsamı ve Kısıtları

16 Nisan 2017 Anayasa değişikliği referandumundan sonra 24 Haziran 2018 tarihinde Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimleri ile birlikte Parlamenter Hükümet Sisteminden, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi olarak isimlendirilen yeni hükümet sistemine geçilmiştir. Bu hükümet sistemi değişikliği ile birlikte 13 Mart 2018 tarih ve 7102 sayılı “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” 16 Mart 2018 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu değişiklik ile siyasi partilerin Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimleri ile Mahalli İdareler Seçimlerinde ittifak yapabilmelerinin ve ortak aday çıkarabilmelerinin önü açılmış, seçim pusulalarının ittifaklar doğrultusunda düzenlenebilmesine imkân tanınmıştır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile birlikte 7102 sayılı Kanun değişikliği ile siyasi partiler Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimleri ile Mahalli İdareler Seçimlerine ittifaklar kurarak katılabilmekte ve ortak adaylar çıkarabilmektedirler. Bu araştırmanın amacı Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine yönelik seçmen algısını ortaya koymak ve 7102 sayılı kanun değişikliği ile birlikte siyasi partilerin seçimlerde ittifaklar kurabilmelerinin seçmenlerin oy verme davranışlarına olan etkisini belirlemektir.

Araştırma konusu ile ilgili literatür incelendiğinde hükümet sistemleri üzerine birçok çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Ancak bu çalışmalar genellikle başkanlık sistemi ve parlamenter sistem gibi uzun yıllardır uygulanmakta olan hükümet sistemlerinin özelliklerine, uygulanmasına ve karşılaştırmasına yönelik araştırmalardır. Aynı şekilde ilgili literatürde seçmen davranışları ve seçmen davranışlarına etki eden faktörlere yönelik pek çok çalışmada görülmektedir. Bu araştırma ile hedeflenen hükümet sistemi değişikliğinin ve bu değişikliğe paralel olarak hayata geçirilen yasal düzenlemelerden biri olan 13 Mart 2018 tarih ve 7102 sayılı “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile seçim sistemimize dahil edilen “ittifak” olgusunun, seçmen davranışlarına olan etkisini ortaya koymaktır. Bir başka ifade ile araştırmanın, Türkiye’de uygulamaya geçen Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin seçmenler üzerinde etkisini ortaya koyması açısından önemli olduğu düşünölmektedir.

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan yüz yüze anket yöntemi uygulanmıştır. Araştırmanın en temel kısıtı Türkiye’de yaşayan bütün seçmenlere ulaşılmasının yaratmış olduğu maddi ve zamana yönelik imkansızlıklar ötürü yalnızca Kütahya ili merkezinde yaşayan seçmenlere uygulanmasıdır.

4.2. Araştırmanın Örneklem Süreci ve Veri Toplama Yöntemi

Araştırmanın evreni, nicel yöntem kapsamında Kütahya il merkezinde yaşayan seçmenlerden oluşmaktadır. Son yerel seçim olan 31 Mart 2019 Mahalli İdareler Genel Seçimleri incelendiğinde Kütahya il merkezinde oy kullanma yeterliliğine sahip seçmen sayısı 425.741 kişidir (YSK, 2019). Bu ana kütle dikkate alınarak örneklem için 421 anket uygulanmıştır. Bu anketlerden kontrol ve mantık hatası nedeni ile 19 tanesi veri setinden çıkartılarak geriye kalan 401 anket, veri setinde kullanılmış olup nicel araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Araştırmada veriler olarak yüz yüze anket yöntemi ile toplanmıştır. Anket sorularının hazırlanmasında ve ölçeğin geliştirilmesinde ilgili literatür taranmış, katılımcılara yöneltilen sorular ilgili alan literatürünün incelenmesinden sonra belirlenmiştir. Katılımcılara yöneltilen anket soruları ve ifadeleri, akademik ve etik kurallara uygunluğu bakımından değerlendirilmesi amacıyla iki uzman tarafından incelendikten ve Akdeniz Üniversitesi’nden 01.07.2021 tarih 07 sayılı ve 252 karar sayılı ile etik kurul izni alındıktan sonra çalışma başlatılmıştır.

Araştırma verilerinin elde edilmesinde kullanılan anket formu 4 bölümden ve 30 soru ve ifadeden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu ve aylık geliri gibi demografik özelliklerini belirleyecek sorular yöneltilmiştir. İkinci bölümün de katılımcıların hükümet sistemi tercihlerini, Türkiye’nin en büyük sorununa yönelik düşüncelerini, bir siyasi partiye oy verirken önem verdikleri unsurları ve seçim ittifaklarının oy verme davranışlarını hangi yönde etkilediğine ilişkin sorular yöneltilmiştir. Üçüncü bölümde katılımcıların, siyasal katılım düzeyini ölçmek amacıyla bir siyasi partiye, sivil toplum kuruluşuna ve/veya sendikaya üye olup olmadığı, Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekiliği genel seçimleri ile yerel seçimlerde oy kullanıp kullanmadığı sorulmuş aynı zamanda sistem değişikliğine yönelik algılarını ölçmek amacıyla Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin Türkiye için uygun bir yönetim modeli olup olmadığı ve olağanüstü dönemler de başarılı olup olmadığına ilişkin sorular yöneltilmiştir Evet/Hayır şeklinde iki şıklı olarak sorulmuştur. Anketin son bölümünde ise 5’li Likert ölçeğinde Kesinlikle Katılmıyorum(1), Katılmıyorum(2), Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum(3), Katılıyorum(4) ve Kesinlikle Katılıyorum(5) cevaplarını içeren 12 ifadeden oluşmaktadır. Bu bölümde ilk altı ifade katılımcıların Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine yönelik algılarını, diğer altı ifade ise seçim ittifaklarına yönelik algılarını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Söz konusu çalışma için kullanılan anket ve yürütülen çalışma yayın etiğine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

4.3. Araştırmanın Geçerliliği, Güvenilirliği ve Hipotezleri

Araştırmaların güvenilirliği ve iç tutarlılığını ölçmek üzere en yaygın olarak kullanılan yöntem Cronbach’s Alfa yöntemidir. Bu yöntem de araştırma sonucunda elde edilen katsayının 0.70 oranında büyük olması araştırma ölçeğinin güvenilir olduğunu göstermektedir (Hair vd, 1998: 117-118). Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ve seçmen davranışlarına etkisine yönelik

bu araştırma da Cronbach's Alfa değeri %90.9 olarak hesaplanmıştır. Bu oran araştırmada kullanılan ölçeğin yüksek derece de güvenilir olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın hipotezleri aşağıdaki gibidir; H₁:

H₁: Katılımcıların cinsiyetleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin başarısına yönelik algılarını etkilemektedir.

H₂: Katılımcıların cinsiyetleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin partileri seçim ittifakı kurmak zorunda bıraktığına yönelik algılarını etkilemektedir.

H₃: Katılımcıların cinsiyetleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yasama organını güçlendirdiğine yönelik algılarını etkilemektedir.

H₄: Katılımcıların cinsiyetleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yürütme organını güçlendirdiğine yönelik algılarını etkilemektedir.

H₅: Katılımcıların cinsiyetleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yargı organını güçlendirdiğine yönelik algılarını etkilemektedir.

H₆: Katılımcıların cinsiyetleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin hızlı karar alma da etkili olduğuna yönelik algılarını etkilemektedir.

H₇: Katılımcıların yaşları, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin başarısına yönelik algılarını etkilemektedir.

H₈: Katılımcıların yaşları, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin partileri seçim ittifakı kurmak zorunda bıraktığına yönelik algılarını etkilemektedir.

H₉: Katılımcıların yaşları, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yasama organını güçlendirdiğine yönelik algılarını etkilemektedir.

H₁₀: Katılımcıların yaşları, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yürütme organını güçlendirdiğine yönelik algılarını etkilemektedir.

H₁₁: Katılımcıların yaşları, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yargı organını güçlendirdiğine yönelik algılarını etkilemektedir.

H₁₂: Katılımcıların yaşları, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin hızlı karar alma da etkili olduğuna yönelik algılarını etkilemektedir.

H₁₃: Katılımcıların eğitim düzeyleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin başarısına yönelik algılarını etkilemektedir.

H₁₄: Katılımcıların eğitim düzeyleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin partileri seçim ittifakı kurmak zorunda bıraktığına yönelik algılarını etkilemektedir.

H₁₅: Katılımcıların eğitim düzeyleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yasama organını güçlendirdiğine yönelik algılarını etkilemektedir.

H₁₆: Katılımcıların eğitim düzeyleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yürütme organını güçlendirdiğine yönelik algılarını etkilemektedir.

H₁₇: Katılımcıların eğitim düzeyleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yargı organını güçlendirdiğine yönelik algılarını etkilemektedir.

H₁₈: Katılımcıların eğitim düzeyleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin hızlı karar alma da etkili olduğuna yönelik algılarını etkilemektedir.

H₁₉: Katılımcıların gelir düzeyleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin başarısına yönelik algılarını etkilemektedir.

H₂₀: Katılımcıların gelir düzeyleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin partileri seçim ittifakı kurmak zorunda bıraktığına yönelik algılarını etkilemektedir.

H₂₁: Katılımcıların gelir düzeyleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yasama organını güçlendirdiğine yönelik algılarını etkilemektedir.

H₂₂: Katılımcıların gelir düzeyleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yürütme organını güçlendirdiğine yönelik algılarını etkilemektedir.

H₂₃: Katılımcıların gelir düzeyleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yargı organını güçlendirdiğine yönelik algılarını etkilemektedir.

H₂₄: Katılımcıların gelir durumları, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin hızlı karar alma da etkili olduğuna yönelik algılarını etkilemektedir.

4.4. Araştırmanın Verilerinin Analizi ve Bulgular

Araştırmanın verilerinin analizinde öncelikle temel demografik özellikler ve siyasete yönelik frekans tabloları verilecek ardından da T Testi ve Anova Testi sonuçları ortaya koyulacaktır.

4.4.1. Araştırmanın Katılımcılarına Ait Sosyo-Demografik ve Siyasi Bulgular

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların yüzde 52,6'sı erkek, yüzde 47,4'ü kadın seçmenlerden oluşmaktadır. Ankete katılan seçmenlerin yaş dağılımı incelendiğinde yüzde 44,1'inin 18-29 yaş, yüzde 25,2'sinin 30-40 yaş, yüzde 18'inin 41-50 yaş, yüzde 8,7'sinin 51-60 ve yüzde 4'ünün 61 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir.

Katılımcıların yüzde 52,4'ü bekarken, yüzde 46,9'u evli ve yüzde 0,7'si ise boşanmıştır. Ankete katılan seçmenlerin eğitim durumları incelendiğinde yüzde 47,6'sının lisans, yüzde 18'inin lisansüstü, yüzde 16,2'sinin lise, yüzde 12,5'inin ön lisans, yüzde 3'ünün ortaokul ve yüzde 2,7'sinin ilkokul eğitime sahip olduğu görülmektedir.

Katılımcıların gelir durumları incelendiğinde yüzde 28,2'sinin 4001-6000, yüzde 27,9'unun 2001-4000, yüzde 17,5'inin 6001 ve üstü, yüzde 13,7'sinin 0-1000 ve yüzde 12,7'sinin 1001-2000 TL arası gelire sahip olduğu görülmektedir.

Ayrıca katılımcıların yüzde 36,1'inin bir siyasi partiye, sivil toplum kuruluşuna ve/veya sendikaya üye olduğu, yüzde 63,9'unun ise ilgili yerlere üye olmadığı görülmektedir. Katılımcıların yüzde 89,5'i Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde, yüzde 87,3'ünün Milletvekili Genel seçimlerinde ve yüzde 90'ı Mahalli İdareler seçimlerinde oy kullanmıştır. Bu verilere bakıldığında araştırmaya katılan seçmenlerin siyasal katılım düzeylerinin oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo Demografik Özellikleri

	f	(%)
Cinsiyet		
Erkek	221	52,6
Kadın	190	47,4
Yaş		
18-29 arası	177	44,1
30-40 arası	101	25,2
41-50 arası	72	18,0
51-60 arası	35	8,7
61 yaş ve üstü	16	4,0
Medeni Durum		
Evli	189	47,1
Bekar	210	52,4
Diğer	2	0,5
Eğitim Durumu		
İlkokul	11	2,7
Ortaokul	12	3,0
Lise	65	16,2
Ön lisans	50	12,5
Lisans	191	47,6
Lisansüstü	72	18,0
Gelir Durumu (Aylık)		
0-1000	55	13,7
1001-2000	51	12,7
2001-4000	112	27,9
4001-6000	113	28,2
6001 ve Üstü	70	17,5
Siyasi parti, sivil toplum kuruluşu ve/veya sendikaya üye olma		
Evet	145	36,2
Hayır	256	63,8
Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oy kullanma		
Evet	359	89,5
Hayır	42	10,5
Milletvekili genel seçimlerinde oy kullanma		
Evet	350	87,3
Hayır	51	12,7
Yerel seçimlerde oy kullanma		
Evet	361	90,0
Hayır	40	10,0
Toplam	401	100

4.4.2. Araştırmanın Katılımcılarına Ait Siyasete İlgili Düzeyi Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ve Seçim İttifakları ile İlgili Bulgular

Tablo 2’de araştırmada katılımcılara yöneltilen Türkiye’nin en önemli sorunları, Tablo 3’de Türkiye’ye en uygun olduğu düşünölen hükümet sistemi, Tablo 4’de cumhurbaşkanının seçimi ile ilgili yöntem, Tablo 5’de oy verirken önem verilen unsurlar ve Tablo 6’da ise katılımcıların seçim ittifaklarına yönelik düşöncelerine ait frekans sonuçları verilmektedir.

Tablo 2 incelendiğinde seçmenlerin yüzde 41,6’sı ekonomi, yüzde 26,7’si terör, yüzde 12,7’si eğitim, yüzde 6,7’si kutuplaşma, yüzde 5,7’si özgürlükler, yüzde 2,7’si göç, yüzde 2,7’si diğer ve yüzde 1,2’si sağlık cevabını vermiştir. Bu durum ekonominin seçmenlerin çoğunluğu tarafından Türkiye’nin en büyük sorunu olarak kabul edildiğini göstermektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Türkiye’nin En Önemli Sorununa İlişkin Tercihleri

	f	(%)
Terör	107	26,7
Ekonomi	167	41,6
Kutuplaşma	27	6,7
Eğitim	51	12,7
Sağlık	5	1,2
Özgürlükler	23	5,7
Göç	11	2,7
Diğer	11	2,7
Toplam	401	100

Tablo 3 incelendiğinde, seçmenlerin yüzde 44,4’ü Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin Türkiye için en uygun yönetim sistemi olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların yüzde 38,7’si Parlamenter hükümet sistemi, yüzde 7,2’si Başkanlık hükümet sistemi, yüzde 7’si Meclis hükümeti sistemi ve yüzde 2,7’si ise Yarı başkanlık sisteminin Türkiye için en uygun yönetim sistemi olduğunu düşünmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Türkiye İçin En Uygun Yönetim Sistemine İlişkin Tercihleri

	f	(%)
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi	178	44,4
Parlamenter Hükümet Sistemi	155	38,7
Başkanlık Hükümet Sistemi	29	7,2
Yarı Başkanlık Sistemi	11	2,7
Meclis Hükümet Sistemi	28	7,0
Toplam	401	100

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile birlikte parlamenter hükümet sisteminde Cumhurbaşkanı’nın, yasama organı tarafından seçilme usulü terk edilmiş ve halk tarafından seçilmesi benimsenmiştir. Bu bağlamda saha araştırmasında gözlemlenen tercihler doğrultusunda katılımcılara uygulanan ankete Tablo 4’te yer alan soru eklenmiş ve katılımcıların yüzde 84,4’ü Cumhurbaşkanı’nın halk tarafından seçilmesini desteklediği, yüzde 15,6’sının ise desteklemediği belirlenmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Cumhurbaşkanı’nın Seçim Usulüne İlişkin Tercihleri

Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilmeli midir?	f	(%)
Evet	157	84,4
Hayır	29	15,6

Tablo 5 incelendiğinde seçmenlerin yüzde 42,6’sının bir siyasi partiye oy verirken önem verdiği en önemli unsurun partinin hizmetleri olduğu görülmektedir. Seçmenlerin yüzde 24,7’si partinin liderinin, yüzde 23,4’ü partinin ideolojisinin, yüzde 4,5’i partinin programı ve tüzüğüne, yüzde 2,2’si partinin adaylarının yüzde 1,7’si partinin kadrosunun ve yüzde 0,7’si subjektif unsurların oy verme davranışındaki en önemli unsur olduğunu belirtmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Bir Partiye Oy Verirken Önem Verdiği Unsurlar

	f	(%)
Partinin lideri	99	24,7
Partinin adayları	9	2,2
Partinin ideolojisi	94	23,4
Partinin hizmetleri	171	42,6
Partinin programı ve tüzüğü	18	4,5
Partinin kadrosu	7	1,7
Diğer	3	0,7
Toplam	401	100

Araştırma kapsamında seçmenlere, siyasi partilerin seçimlerde ittifak yapabilmelerinin oy verme davranışlarında nasıl bir değişiklik yarattığına ilişkin bulgular Tablo 6’da yer almaktadır. Seçmenlerin yüzde 39,4’ü siyasi partilerin seçimlerde ittifak yapmaları nedeni ile kendi partisinin adayını ve ittifak adayını desteklemektedir. Seçmenlerin yüzde 38,2’si siyasi partilerin seçimlerde ittifak yapmalarının oy verme davranışını eklemeyeceğini belirtmektedir. Seçmenlerin yüzde 10,2’si siyasi partilerin seçimlerde ittifak yapmaları nedeni ile kendi partisinin adayını desteklemiş fakat ittifak adayını desteklememiştir. Katılımcıların yüzde 6,5’i siyasi partilerin seçimlerde ittifak yapmaları nedeni ile ittifak yapan partilere oy vermemiş, yüzde 3,2’si siyasi partilerin ittifak yapmaları nedeni ile tepki koyarak seçimler de oy kullanmamış ve son olarak yüzde 2,5’i siyasi partilerin seçimlerde ittifak yapmaları nedeni ile başka partilere/adaylara oy vermiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Siyasi Partiler Arası İttifaklarına İlişkin Tercihleri

	f	(%)
Siyasi partilerin seçimlerde ittifak yapmaları oy verme davranışını etkilemedi	153	38,2
Siyasi partilerin seçimlerde ittifak yapmaları nedeni ile ittifak yapan partilere oy vermedim	26	6,5
Siyasi partilerin seçimlerde ittifak yapmaları nedeni ile kendi partimin adayını ve ittifak adayını destekledim	158	39,4
Siyasi partilerin seçimlerde ittifak yapmaları nedeni ile kendi partimin adayını destekledim fakat ittifak adayını desteklemedim	41	10,2
Siyasi partilerin seçimlerde ittifak yapmaları nedeni ile başka partilere/adaylara destek verdim	10	2,5
Siyasi partilerin seçimlerde ittifak yapmaları nedeni ile oy kullanmadım	13	3,2
Toplam	401	100

4.4.3. Araştırmanın Katılımcılarına Ait T Testi ve Anova Analizinin Bulguları

Tablo 7 incelendiğinde, seçmenlerin Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin başarılı bir sistem olduğu hakkındaki görüşleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($f=-,871$; $p<,05$). Kadın seçmenlerin Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin başarısına yönelik algıları (A.O. (Aritmetik Ortalama) = 3,04), erkek seçmenlere göre (A.O.=2,93) daha olumludur. Ayrıca Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin partileri seçim ittifakı kurmak zorunda bıraktığı görüşü ile cinsiyet değişkeni arasında da anlamlı bir ilişki vardır ($f=2,016$; $p<,05$). Erkek seçmenlerin sistemin partileri seçim ittifakı kurmak zorunda bıraktığına yönelik algıları (A.O.=2,70), kadın seçmenlere (A.O.=2,43) oranla daha olumludur. Bununla birlikte sistemin devletin üç organı olan yasama ($f=2,096$; $p<,05$), yürütme ($f=2,271$; $p<,05$) ve yargı ($f=2,534$; $p<,05$) organlarına etkisine yönelik seçmen algısı ile cinsiyet değişkeni arasında

da anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Erkek seçmenlerin, kadın seçmenlere oranla sistem değişikliği ile birlikte yasama (A.O.=3,22), yürütme (A.O.=2,66) ve yargı (A.O.=3,28) organlarının güçlendiğine ilişkin algıları kadın seçmenlere oranla daha olumludur. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin hızlı karar alma da etkili olduğuna ilişkin seçmen algısı ile cinsiyet değişkeni arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($f=0,710$; $p>,05$). Bu durumda araştırmanın; H_1 , H_2 , H_3 , H_4 , H_5 hipotezleri kabul edilmiş, H_6 hipotezi ise ret edilmiştir.

Tablo 7. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine Yönelik Seçmen Algısı ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişkiye Yönelik T Testi

Cinsiyet	Erkek (n=211)		Kadın (n=190)		Bağımlı İki Grup T Testi		
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	F	Std.	Sig
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi başarılı bir sistemdir.	2,93	1,35	3,04	1,12	-0,871	401	0,038
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi partileri seçim ittifakı kurmak zorunda bırakmaktadır.	2,70	1,44	2,43	1,23	2,016	401	0,044
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi yasamayı güçlendirmektedir.	3,22	1,53	2,92	1,39	2,096	401	0,037
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi yürütmeyi güçlendirmektedir.	2,66	1,43	2,35	1,30	2,271	401	0,024
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi yargıyı güçlendirmektedir.	3,28	1,51	2,93	1,31	2,534	401	0,012
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi hızlı karar alma da etkilidir.	3,38	1,43	3,28	1,22	0,710	401	0,478

Not: Ort: Aritmetik ortalama, Ss: Kareler toplamı, Std: Standart sapma, Sig: Anlamlılık

Tablo 8 incelendiğinde, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin başarısı ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($f=2,636$; $p<,05$). 18-29 yaş (A.O.=3,19) arası seçmenlerin hükümet sisteminin başarısına yönelik algıları, 30-40 yaş (A.O.=2,81) ve 41-50 yaş (A.O.=2,75) arası seçmenlere kıyasla daha olumludur. Ayrıca Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin partileri seçim ittifakı kurmak zorunda bıraktığı ifadesi ile yaş değişkeni arasında da anlamlı bir ilişki vardır ($f=8,123$; $p<,05$). Sistemin partileri seçimlerde ittifak kurmak zorunda bıraktığı algısı 18-29 yaş arası (A.O.=2,17) seçmenler de diğer yaş gruplarına mensup seçmenlere kıyasla en düşüktür. Ayrıca sistem ile birlikte yürütme organının güçlendiği algısı ile yaş değişkeni arasındaki ilişkiye bakıldığında anlamlı bir ilişki olduğu görülmekle birlikte ($f=9,015$; $p<,05$), 18-29 yaş arası seçmenler de (A.O.=2,09) diğer yaş gruplarına mensup seçmenlere kıyasla sistem değişikliği ile birlikte yürütmenin güçlendiği algısının en düşük olduğu görülmektedir. Hükümet sistemi değişikliği ile birlikte yasama ($f=1,183$; $p>,05$) ve yargı organının güçlendiği ($f=2,343$; $p>,05$) ayrıca sistemin hızlı karar alma da etkili olduğu ($f=2,054$; $p>,05$) algısı ile yaş değişkeni arasında ise istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Bu bulgular neticesinde araştırmanın; H_7 , H_8 ve H_{10} hipotezleri kabul edilmiş, H_9 , H_{11} ve H_{12} hipotezleri ret edilmiştir.

Tablo 8. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine Yönelik Seçmen Algısı ile Yaş Değişkeni Arasındaki İlişkiye Yönelik Anova Analizi

Yaş	18-29 (n=177)		30-40 (n=101)		41-50 (n=72)		51-60 (n=35)		61 ve üstü (n=16)		Anova Testi	
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	F	Sig.
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi başarılı bir sistemdir	3,19	1,25	2,81	1,12	2,75	1,26	2,85	1,24	3,18	1,60	2,63	0,034
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi partileri seçim ittifakı kurmak zorunda bırakmaktadır	2,17	1,12	2,82	1,35	2,79	1,44	3,08	1,57	3,31	1,62	8,12	0,000
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi yasamayı güçlendirmektedir	2,93	1,39	3,15	1,43	3,12	1,58	3,31	1,60	3,56	1,75	1,18	0,318
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi yürütmeyi güçlendirmektedir	2,09	1,16	2,80	1,34	2,76	1,41	3,05	1,62	3,25	1,73	9,01	0,000
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi yargıyı güçlendirmektedir	2,88	1,28	3,28	1,45	3,26	1,51	3,37	1,59	3,50	1,75	2,34	0,054
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi hızlı karar alma da etkilidir	3,26	1,31	3,46	1,32	3,16	1,35	3,34	1,43	4,12	1,31	2,05	0,086

Not: Ort: Aritmetik ortalama, Ss: Kareler toplamı, Sig: Anlamlılık

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine yönelik seçmen algısı ile eğitim değişkeni arasındaki ilişki Tablo 9’da gösterilmektedir. Veriler incelendiğinde, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin partileri seçim ittifakı kurmak zorunda bıraktığı ($f=4,808$; $p<,05$), yürütmeyi güçlendirdiği ($f=6,644$; $p<,05$) ve sistemin hızlı karar alma da etkili olduğu ($f=2,563$; $p<,05$) algısı ile eğitim değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Sistem değişikliğinin partileri seçimlerde ittifak kurmak zorunda bıraktığı algısı, ilkokul eğitim düzeyine (A.O.=3,72) sahip seçmenlerde, ön lisans (A.O.=2,72), lisans (A.O.=2,40) ve lisansüstü (A.O.=2,27) eğitim düzeyine sahip seçmenlere kıyasla daha yüksektir. Hükümet sisteminin yürütme organını güçlendirdiği algısı ile eğitim değişkeni arasında da anlamlı bir ilişki vardır ($f=6,644$; $p<,05$). Sistem değişikliği ile birlikte yürütme organının güçlendiği algısı ilkokul eğitim düzeyine sahip seçmenler de (A.O.=4,00), daha yüksek eğitim düzeylerine sahip seçmenlere kıyasla daha olumludur. Ayrıca Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin hızlı karar alma da etkili olduğu algısı ile eğitim değişkeni arasında da anlamlı bir ilişki gözlemlenmektedir ($f=2,563$; $p<,05$). Sistemin hızlı karar alma da etkili olduğu algısı ön lisans eğitim düzeyine (A.O.=2,88) sahip seçmenler de diğer eğitim düzeylerine sahip seçmenlere kıyasla en düşüktür. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin başarısı ($f=,965$; $p>,05$), yasama ($f=1,911$; $p>,05$) ve yargı ($f=1,460$; $p>,05$) organlarını güçlendirdiği algısı ile eğitim değişkeni arasında ise istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Bulgular değerlendirildiğinde araştırmanın, H_{14} , H_{16} ve H_{18} hipotezleri kabul edilmiş, H_{13} , H_{15} ve H_{17} hipotezleri ret edilmiştir.

Tablo 9. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine Yönelik Seçmen Algısı ile Eğitim Değişkeni Arasındaki İlişkiye Yönelik Anova Analizi

Eğitim	İlkokul (n=11)		Ortaokul (n=12)		Lise (n=65)		Ön Lisans (n=50)		Lisans (n=191)		Lisansüstü (n=72)		Anova Testi	
	Ort	Ss.	Ort	Ss.	Ort	Ss.	Ort	Ss.	Ort	Ss.	Ort.	Ss.	F	Sig.
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi başarılı bir sistemdir	3,09	1,22	2,58	1,50	2,93	1,28	2,72	1,21	3,06	1,28	3,08	1,11	0,965	0,439
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi partileri seçim ittifakı kurmak zorunda bırakmaktadır	3,72	1,42	3,25	1,60	2,95	1,49	2,72	1,48	2,40	1,25	2,27	1,14	4,80	0,000
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi yasamayı güçlendirmektedir	4,00	1,26	3,50	1,56	3,24	1,51	2,92	1,58	3,09	1,46	2,79	1,34	1,91	0,091
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi yürütmeyi güçlendirmektedir	4,00	1,26	3,16	1,64	3,00	1,42	2,64	1,49	2,30	1,30	2,23	1,15	6,64	0,000
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi yargıyı güçlendirmektedir	4,09	1,37	3,33	1,55	3,29	1,56	3,04	1,53	3,05	1,35	3,01	1,38	1,46	0,202
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi hızlı karar alma da etkilidir	4,09	1,22	4,00	1,20	3,43	1,33	2,88	1,46	3,34	1,35	3,33	1,16	2,56	0,027

Not: Ort: Aritmetik ortalama, Ss: Kareler toplamı, Sig: Anlamlılık

Tablo 10 incelendiğinde, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin başarısı ile gelir değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($f=3,805$; $p<,05$). Veriler incelendiğinde, 1001-2000 arası gelir düzeyine (A.O.=3,56) sahip seçmenlerin, daha üst gelir düzeylerine sahip seçmenlere kıyasla Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini daha başarılı bulduğu görülmektedir. Ayrıca sistem değişikliği ile birlikte yürütme organının güçlendiğine yönelik algı ile seçmenlerin gelir düzeyleri arasında da anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($f=2,970$; $p<,05$) 1001-2000 arası gelir düzeyine (A.O.=1,96) sahip seçmenlerde, diğer gelir düzeylerine sahip seçmenlere kıyasla hükümet sistemi değişikliği ile birlikte yürütme organının güçlendiği algısı en düşüktür. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile birlikte yargı organının güçlendiği ($f=3,577$; $p<,05$) ve sistemin hızlı karar almada etkili olduğu ($f=3,141$; $p<,05$) algısı ile gelir değişkeni arasında da anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Hükümet sistemi ile birlikte yargı organının güçlendiği algısı, 4001-6000 arası gelire sahip seçmenler (A.O.=3,50) ile 6001 ve üstü gelire sahip seçmenler de (A.O.=3,20) daha alt gelir düzeyine sahip seçmenlere göre daha yüksektir. Ayrıca sistemin hızlı karar alma da etkili olduğu algısı, 4001-6000 arası gelir düzeyine sahip seçmenler (A.O.=3,61) ile 1001-2000 arası gelir düzeyine sahip seçmenlerde (A.O.=3,58) diğer gelir düzeylerine sahip seçmenlere kıyasla daha yüksektir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin partileri seçim ittifakı kurmak zorunda bıraktığı ($f=1,209$; $p>,05$) ve sistemle birlikte yasama organının güçlendiği ($f=1,877$; $p>,05$) algısı ile gelir düzeyi arasında ise istatistiki olarak anlamlı bir farklılık

bulunmamaktadır. Bu bulgular araştırmanın; H₁₉, H₂₂, H₂₃ ve H₂₄ hipotezleri kabul edilmiş, H₂₀ ve H₂₁ hipotezleri ret edilmiştir.

Tablo 10. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine Yönelik Seçmen Algısı ile Gelir Değişkeni Arasındaki İlişkiye Yönelik Anova Analizi

Gelir	0-1000 (n=55)		1001-2000 (n=51)		2001-4000 (n=112)		4001-6000 (n=113)		6001 ve üştü (n=70)		Anova Testi	
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	F	Sig.
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi başarılı bir sistemdir.	3,10	1,38	3,56	1,98	2,82	1,17	2,93	1,29	2,82	1,25	3,80	0,005
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi partileri seçim ittifakı kurmak zorunda bırakmaktadır.	2,54	1,31	2,23	1,08	2,58	1,33	2,73	1,45	2,55	1,41	1,20	0,307
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi yasamayı güçlendirmektedir.	2,83	1,39	3,21	1,31	2,91	1,41	3,35	1,55	3,01	1,56	1,87	0,114
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi yürütmeyi güçlendirmektedir.	2,49	1,38	1,96	1,09	2,54	1,36	2,75	1,45	2,54	1,37	2,97	0,019
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi yargıyı güçlendirmektedir.	2,83	1,31	2,94	1,19	2,90	1,45	3,50	1,41	3,20	1,55	3,57	0,007
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi hızlı karar alma da etkilidir.	3,09	1,29	3,58	1,00	3,24	1,31	3,61	1,38	3,05	1,47	3,14	0,015

Not: Ort: Aritmetik ortalama, Ss: Kareler toplamı, Sig: Anlamlılık

5. Sonuç

Türkiye’de 16 Nisan 2017 tarihinde gerçekteştirilen Anayasa değişikliği ve 24 Haziran 2018 tarihinde yapılan seçimlerle birlikte 1960 Anayasasından itibaren uygulanmaya başlanan Parlamenter hükümet sistemi terk edilmiş ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan yeni hükümet sistemine geçilmiştir. Hükümet sistemi değişikliği ile devletin üç temel organı olan yasama, yürütme ve yargı organlarının yapısı, birbiri ile olan ilişkileri ve karşılıklı etkileşim araçları yeniden düzenlenmiştir. Anayasa değişikliğine paralel olarak 13 Mart 2018 tarih ve 7102 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’da değişikliğe gidilerek siyasi partilerin seçimlerde ittifaklar kurabilmelerinin önü açılmıştır. Bu araştırmanın amacı Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine yönelik seçmen algısını ortaya koymak ve 7102 sayılı Kanun değişikliği çerçevesinde siyasi partiler arası ittifakların seçmenlerin oy verme davranışına olan etkisini belirlemektir. Bu amaçla nicel araştırma yöntemlerin biri olan anket yöntemi Kütahya merkez ilçesindeki seçmenlere uygulanmıştır. Araştırma kapsamında seçmenlerin Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine yönelik algısı ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla T testi ve yaş, eğitim düzeyi ve gelir durumları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla One Way ANOVA analizleri uygulanmıştır.

Araştırma bulguları incelediğinde katılımcıların siyasal katılım düzeylerinin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bununla birlikte seçmenler nezdinde Türkiye'nin en önemli sorununun ekonomi olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlendirmenin yapılmasında hükümet sistemi değişikliği sürecinde siyasi partilerce hükümet sisteminin ekonomik göstergelerle ilişkilendirilmesi olduğu düşünülmektedir.

Araştırma verileri incelediğinde katılımcılar bakımından Türkiye için en uygun yönetim sisteminin Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olduğu görülmektedir. Sistemin en uygun yönetim sistem olarak değerlendirilmesinde 2007 Anayasa değişikliği ve sonrasında Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin niteliği gereği Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesi usulünün benimsenmesi ayrıca hızlı karar alma da etkili olduğunun düşünülmesi olumlu yaklaşımın temel nedeni olarak değerlendirilmektedir. Nitekim katılımcıların büyük çoğunluğu Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi usulünü desteklemekte ve sistemin hızlı karar alma da etkili olduğu belirtmektedir. Veriler incelediğinde katılımcıların Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini Türkiye için en uygun yönetim sistemi olarak değerlendirirken, başarılı bulmadığı görülmektedir. Bu değerlendirmenin nedeni sistemin siyasi partiler tarafından ekonomiyle bağdaştırılması ve sistem değişikliği sonrası ekonomi de yaşanan olumsuzlukların Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilişkilendirilmesi olduğu düşünülmektedir. Her ne kadar ekonomik göstergeler hükümet sistemlerinden ziyade uygulanan para ve maliye politikaları ile ilişkili olsa da siyasi partilerin sistem değişikliğini ekonomik gelişmelerle ilişkilendirmesinin seçmen algısına etki ettiği düşünülmektedir. Ayrıca sistem değişikliği öncesi, değişiklikte birlikte koalisyonların ortadan kalkacağına yönelik propagandaların sistem değişikliği sonrası gerçekleştirilen ilk seçimler de hiçbir siyasi partinin mecliste tek başına iktidar olamamasıyla sonuçlanmasının katılımcıların sisteme yönelik algılarını olumsuz etkilediği değerlendirilmektedir.

Araştırma da kapsamında Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin başarısına yönelik algı ile katılımcıların cinsiyet, yaş ve gelir düzeyi değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu kapsamda kadın seçmenlerin sistemin başarısına yönelik algıları daha olumludur. Yine 18-29 yaş arası katılımcıların 30-40 yaş ve 41-50 yaş arası katılımcılara kıyasla hükümet sisteminin başarısına yönelik algılarının daha olumlu olduğu görülmektedir. Ayrıca 1001-2000 gelir düzeyine sahip seçmenlerin diğer gelir düzeyine sahip seçmenlere kıyasla sistemi daha başarılı bulduğu belirlenmiştir. Hükümet sistemi değişikliği ile birlikte partilerin seçim ittifakı kurmak zorunda kaldığı algısının ilkökul eğitim düzeyine sahip katılımcılarda ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip katılımcılara oranla daha olumlu olduğu görülmektedir.

Sistem değişikliğinin devletin üç temel organı olan yasama, yürütme ve yargı organlarına etkisine yönelik seçmen algısı incelendiğinde katılımcılar yasama organının güçlenmediği görüşünü desteklemekte ve erkek katılımcıların sistem değişikliği ile birlikte yasama organının güçlendiğine yönelik algı düzeylerinin daha olumlu olduğu görülmektedir. Katılımcılara göre yürütme organı ise sistem değişikliğiyle birlikte güçlenmiştir. Erkek seçmenlerin kadın seçmenlere, ilkökul eğitim düzeyine sahip seçmenlerin daha yüksek eğitim düzeyine sahip seçmenlere kıyasla yürütme organının güçlendiğine yönelik algılarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bununla birlikte 18-29 yaş arası seçmenler ile 1001-2000 arası gelir düzeyine sahip seçmenlerin yürütme organının güçlendiğine yönelik algıları daha düşüktür. Katılımcılar sistem değişikliği ile birlikte yargı organının güçlenmediğini düşünmekte ve sistem değişikliğinin en olumsuz etkisinin yargı alanında olduğu görülmektedir. Yargı organının güçlendiği algısı erkek seçmenler de kadın seçmenlere kıyasla ve 4001-6000 ve 6001 ve üstü gelir düzeyine sahip seçmenlerde daha olumlu olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında 7102 sayılı Kanun değişikliği ile birlikte siyasi partilerin seçimlere ittifaklar kurarak katılabilmelerinin seçmen davranışlarına olan etkisi araştırılmıştır. Bu bağlamda seçmenlerin bir siyasi partiye oy verirken öncelediği en önemli unsurun partinin hizmetleri olduğu görülmektedir. Seçmenler kanun değişikliği hakkında bilgi sahibi olmakla birlikte, siyasi partiler arası ittifakların seçmenlerin oy verme davranışında radikal bir değişikliğe neden olmadığı görülmektedir. Siyasi partiler arası ittifaklar seçmenlerin oy verme davranışlarını değiştirmemekte, seçmenler kendi partisinin adayını ve ittifak adayını desteklemektedir. Fakat bu durumun ortaya çıkmasında ittifakların parti bağlılığını kuvvetlendirmesinden ziyade diğer ittifakların seçmenler açısından tercih edilebilir olmaması nedeniyle oy verme davranışına etki etmediği değerlendirilmektedir. Bununla birlikte siyasi partilerin iki ayrı ittifak içerisinde kümelenmesinin siyasal kutuplaşmaya neden olabileceği değerlendirilmiş fakat seçmenler nezdinde ittifakların siyasal kutuplaşmaya neden olmayacağı görülmüştür.

Araştırmanın birçok sosyal bilimler araştırmasında olduğu üzere kısıtları bulunmaktadır. İlk olarak saha araştırması sürecinde yüz yüze anket yönteminin kullanılması ve aynı dönem de dünyayı ve Türkiye'yi etkileyen korona virüs salgını döneminde gerçekleştirilmesi katılımcılara ulaşmayı zorlaştırmıştır. Aynı zamanda araştırmanın konusunun siyasi olması katılımcıların ankete katılmak istememesi ve düşüncelerini açıklama da tedirginlik yaşaması karşılaşılan diğer zorluklardandır. Bununla birlikte araştırma sürecinde katılımcıların yöneltilen soruları genellikle ekonomiyi ve korona virüs salgını sürecinde sunulan sağlık hizmetlerini baz alarak cevapladığı gözlemlenmiştir. Bu araştırma ile literatür de genellikle seçmen davranışlarına etki eden faktörleri durumsal değişkenler üzerinden ele alan ve hükümet sistemlerinin karşılıklı analizi ile uygulanmasına odaklanan yaklaşımlardan farklı olarak hükümet sistemi değişikliğine yönelik seçmen algısını ve partiler arası ittifakların seçmen davranışlarına olan etkisi belirlemek amaçlanmıştır. Bu açıdan araştırma, yeni sistemin uygulanmasıyla birlikte seçmen davranışları üzerinde etkisinin ortaya konulması açısından önemli olduğu söylenebilir. Bu araştırma ile Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi sonrası oluşan seçmen algısı Kütahya merkez ilçesinde incelenmiştir. Bu araştırmanın farklı bölgelerde ve ilerleyen zamanlarda gelişen farklı boyutlarıyla da yeni araştırmalara ortaya çıkaracağı dşnlmektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu araştırmada Akdeniz niversitesi'nden 01.07.2021 tarih 07 sayı ve 252 karar sayısı olan etik kurul izni alınmıştır. Bu çalışmada araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Yazarlar makaleye eşit oranda katkı sağlamış olduklarını beyan eder.

ıkar atışması Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar atışması bulunmamaktadır

Kaynakça

- Akçakaya, M. ve Özdemir, A. (2018). Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ve siyasal istikrar. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 53(3), 922-944. doi: 10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.18.11.996
- Akgün, B. (2000). Türkiye’de seçmen davranışı: Partizan tutumlar, ideoloji ve ekonomik faktörlerin oy vermeye etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(4), 75-92. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/selcuksbmyd>
- Akgün, B. (2007). *Türkiye’de seçmen davranışı, partiler sistemi ve siyasal güven*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Ataay, F. (2017). Türkiye’de hükümet sistemi değişikliği: Parlamenter sistemden başkanlık sistemine geçiş. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 77-98. Erişim adresi: <https://dergi.neu.edu.tr/index.php/sosbilder>
- Beren, F. (2013). Seçmen tercihine etki eden faktörler ve seçim güvenliği: Şanlıurfa ili örneği. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 8(1), 191-214. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/akademikincelemeler>
- Boyras, E. ve Erdem, O. (2015). Siyaset pazarında bölümlendirme üzerine keşifsel bir araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 22(1), 61-81. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yonveek>
- Çoşkun, V. (2017). 16 Nisan 2017 tarihinde kabul edilen anayasa değişikliklerinin değerlendirilmesi. *DÜHFD*, 22(36), 3-30. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/duhfd/issue/30307>
- Demir, F. (1998). *Anayasa hukukuna giriş genel esaslar ve Türk anayasa hukuku*. İzmir: Barış Yayınları Fakülteler Kitapevi.
- Gözler, K. (2010). *Anayasa hukukunun genel teorisi*. Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım.
- Gözbüyük, A.Ş. (2000). *Anayasa hukuku*. Ankara: Turhan Kitapevi.
- Kalender, A. (1998). *Seçmen tercihini etkileyen propaganda ve iletişim faktörleri: Türk seçmen davranışı üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kalender, A. (2014). *Siyasal iletişim: Seçmenler ve ikna stratejileri*. Konya: Tablet Kitapevi Yayınları.
- Kapani, M. (2000). *Politika bilimine giriş*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Kaynar, M.K. (2014). Anayasa, yasama, yürütme ve yargı. Y. Taşkın (Ed.), *Siyaset kavramlar, kurumlar, süreçler* içinde (s. 285-325). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Korkmaz, A. (2020). *Hükümet sistemleri ve Türkiye: cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Musil, P. (2018). Hükümet sistemleri: başkanlık sistemi ve parlamenter sistem. S. Sayarı ve H. Bilgin (Ed.), *Karşılaştırmalı siyaset temel konular ve yaklaşımlar* içinde (s. 189-207). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Özbudun, E. (2010). *Türk siyasal hayatı*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Özhan, M. (2018). *Türkiye’de Seçmen davranışları: Güneydoğu Anadolu incelemesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özkan, A. (2007). *Siyasal iletişim stratejileri*. İstanbul: Tasarım Yayınları.
- Şener, T. (2018). *Siyasal pazarlama açısından aday belirleme süreci*. Konya: Literatürk Academia.
- Teziç, E. (2003). *Anayasa Hukuku*. İstanbul: Beta Basım Dağıtım.
- Turan, M. (2018). Türkiye’nin yeni yönetim düzeni: Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 7(3), 42-91. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/ssrj>
- YSK (2019). Seçim sonuçları sorgulama. Erişim adresi: <https://sonuc.ysk.gov.tr/sorgu>

THE VOTER BEHAVIORS IN CONTEXT OF GOVERNMENT SYSTEMS: THE CASE OF PRESIDENTIAL GOVERNMENT SYSTEM

EXTENDED SUMMARY

The Aim of Study

Following the 16 April 2017 Constitutional Amendment Referendum in Turkey, with the Presidential and Parliamentary General Elections held on 24 June 2018, the parliamentary government system was switched to the government system called the Presidential Government System. With the system change, the "Law on the Amendment of the Law on Basic Provisions of Elections and Electoral Registers and Some Laws" dated 13 March 2018 and numbered 7102 was published in the Official Gazette on 16 March 2018 and entered into force. The aim of this research is to reveal the perception of the voters towards the Presidential government system and to determine the effect of the political parties' alliances in the elections on the voting behavior of the voters with the law no. 7102.

Literature

It is called political behavior when voters put their values, beliefs and attitudes into action in the face of political events. In other words, political behavior is the whole of the reactions of the voters towards the events that take place in the political arena (Turan ve Temizel, 2015: 15). Political behavior is embodied by political participation (Kapani, 2016: 143).

Government systems, on the other hand, are divided into systems of separation of powers and union of forces (Gözler, 2020 : 10-16). In this research, voter behaviors and the factors affecting voter behaviors are emphasized, and the effect of voter perception towards the Presidential government system and the effects of alliances between political parties on voter behaviors are examined by making use of the Constitutional law literature in terms of focusing on the quality of government systems.

Methodology

Within the scope of the applied quantitative method, the population of the research consists of voters living in the city center of Kütahya. Face-to-face survey method was used in the research. A total of 421 questionnaires were applied, and 19 of these questionnaires were excluded due to control and logic errors. The remaining 401 questionnaires were used in the data set and formed the sample of the quantitative research.,

T test and One Way ANOVA analyzes were applied to reveal the relationship between age, education level and income status in order to reveal the relationship between the perception of the voters towards the Presidential government system and the gender variable within the scope of the research. The research data were obtained using the convenience sampling method and the obtained data were analyzed using the SPSS 22.0 statistical program.

Cronbach's Alpha method was used to measure reliability and internal consistency in the study and it was calculated as 90.9%. The fact that the Cronbach's Alpha coefficient is greater than 0.70 indicates that the research is reliable.

Findings

The findings obtained within the scope of the research can be listed as follows:

It has been seen that the most appropriate management system for Turkey in terms of voters is the Presidential government system.

When the perception of the voters towards the success of the presidential government system is examined, it is seen that the voters did not find the system successful while evaluating the system as the most suitable management system for Turkey. It is seen that female voters have more positive perceptions of the success of the system compared to male voters, voters aged 18-29 compared to voters aged 30-40 and 41-50, and voters with 1001-2000 income level compared to voters with higher incomes.

Participants state that the legislative and judicial organs have not been strengthened with the change in the system, but the executive body has been strengthened accordingly. The perceptions of male voters that the legislative and executive bodies are stronger are more positive compared to female voters and voters with primary school education compared to voters with higher education levels. The perception that the executive branch is not getting stronger is the lowest in voters aged 18-29 compared to other age groups and in voters with 1001-2000 income level compared to voters with other income levels.

In terms of voters, the most negative impact of the government system change is in the judiciary. Voters with 4001-6000 and 6001 and higher income levels have a more positive perception that the judicial body has been strengthened with the system change compared to voters with other income levels.

Voters with associate degree education seem to have a more positive perception that the system is effective in making quick decisions compared to voters with other education levels.

In the research, questions were asked about the effect of alliances between political parties on voter behavior. In this context, it is aimed to determine whether the participation of political parties in the elections alone or together causes a change in the voting behavior of the voters, and if so, how the voter preferences are affected. In this context, it is seen that the participation of political parties in the elections by forming alliances does not cause radical changes in voter preferences and the voters continue to support their own party's candidate and the alliance candidate.

In terms of voters, alliances between political parties are not considered important for the development of democracy, and the participation of political parties in the elections by forming alliances does not affect the voting behavior, but is not accepted by the voters.

Conclusion

Within the scope of the research, there is a significant relationship between the perception of the success of the Presidential government system and the variables of gender, age and income level of the participants. Perceptions of female voters towards the success of the system are more positive. It was also revealed that participants aged 18-29 had more positive perceptions of the government system's success compared to those aged 30-40 and 41-50 years old. In addition, it was determined that the voters with 1001-2000 income levels found the system more successful compared to the voters with other income levels. It has been determined that the perception that the parties have to form an electoral alliance with the change in the government system is more positive in the participants with primary school education compared to the others. Voters between the ages of 18-29 and those with an income level of 1001-2000 have lower perceptions of the strengthening of the executive branch. Participants think that the judicial body has not been strengthened with the system change.